

Bezpieczeństwo energetyczne

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 września 2009 r. w sprawie zewnętrznych aspektów bezpieczeństwa energetycznego

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 26 września 2007 r. w sprawie wspólnej europejskiej polityki zagranicznej w dziedzinie energetyki¹,
- uwzględniając porozumienie międzyrządowe między Austrią, Bułgarią, Węgrami, Rumunią i Turcją w sprawie ram prawnych dla projektu gazociągu Nabucco, podpisane w dniu 13 lipca 2009 r. w Ankarze,
- uwzględniając fakt, że rosyjskie przedsiębiorstwo ropo-gazowe Surgutneftegaz przejęło duży udział mniejszościowy (21,2%) w węgierskim przedsiębiorstwie petrochemicznym MOL, będącym członkiem konsorcjum Nabucco,
- uwzględniając protokół w sprawie współpracy w dziedzinie gazu między Rosją a Turcją, podpisany w dniu 6 sierpnia 2009 r. w Ankarze, na mocy którego Turcja udziela wstępnej zgody na budowę gazociągu w korytarzu południowym i zezwala Rosji na prowadzenie prac badawczych związanych z gazociągiem na tureckich wodach terytorialnych,
- uwzględniając protokół ustaleń podpisany dnia 13 lipca 2009 r. przez 12 przedsiębiorstw z UE, dotyczący utworzenia inicjatywy przemysłowej DESERTEC w celu prowadzenia na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej działalności bazującej na ich znacznym potencjale energii słonecznej,
- uwzględniając komunikat Komisji zatytułowany: Drugi strategiczny przegląd sytuacji energetycznej: plan działania dotyczący bezpieczeństwa energetycznego i solidarności energetycznej UE (COM(2008)0781),
- uwzględniając wniosek Komisji w sprawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącego środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylającego dyrektywę 2004/67/WE (COM(2009)0363),
- uwzględniając wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie zgłaszania Komisji projektów inwestycyjnych dotyczących infrastruktury energetycznej we Wspólnocie Europejskiej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 736/96 (COM(2009)0361),
- uwzględniając zbliżającą się piętnastą konferencję stron (COP 15) ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC) oraz piątą konferencję stron pełniącą rolę posiedzenia stron protokołu z Kioto (COP/MOP 5), która odbędzie się w Kopenhadze (Dania) w dniach od 7 do 18 grudnia 2009 r.,

¹ Dz.U. C 219 E z 28.8.2008, s. 206.

- uwzględniając art. 110 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że bezpieczeństwo energetyczne stanowi istotny składnik ogólnego bezpieczeństwa, stabilności i dobrobytu Unii Europejskiej, a także kluczowy element dążenia do rozwoju gospodarczo-społecznego w Europie, a mimo to w traktatach nadal nie zapisano jego podstaw prawnych,
- B. mając na uwadze, że brak prawdziwej i skutecznej wspólnej europejskiej polityki zagranicznej w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego osłabia spójność i wiarygodność działań zewnętrznych UE,
- C. mając na uwadze, że UE jest obecnie poważnie uzależniona od przywozu energii, a w obecnym stanie rzeczy przewiduje się, że uzależnienie to jeszcze wzrośnie,
- D. mając na uwadze, że chociaż ceny ropy naftowej i gazu spadły w wyniku światowego kryzysu finansowego, to jednak powolne postępy w przechodzeniu na bardziej ekologiczne paliwa, zmniejszające się wydobycie z pól naftowych i gazowych na świecie pomimo odkrycia nowych zasobów oraz stale rosnący popyt po wyjściu z kryzysu nieuchronnie doprowadzą do kurczenia się rynków paliw kopalnych i do większej zależności krajów konsumenckich od przywozu,
- E. mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie są w znacznej mierze uzależnione od jednego dostawcy gazu ziemnego, a nieuzasadnione zakłócenia dostaw mogą spowodować poważne problemy, czego dowodem był zaistniały na początku 2009 r. konflikt gazowy między Rosją a Ukrainą,
- F. mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie nie mają wystarczających rezerw naturalnych, dzięki którym mogłyby radzić sobie z sytuacjami kryzysowymi,
- G. mając na uwadze, że ze względu na występujące obecnie i stale rosnące uzależnienie od dostaw energii z regionów niestabilnych politycznie wysiłki zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw wyłącznie na szczeblu krajowym okazały się niewystarczające i nie zabezpieczają długofalowych interesów wszystkich państw członkowskich UE,
- H. mając na uwadze, że istniejące instrumenty wczesnego ostrzegania okazały się nieodpowiednie, by przewidzieć kryzys gazowy, który wystąpił w styczniu 2009 r.,
- I. mając na uwadze, że przewidywalne zagrożenia dla bezpieczeństwa dostaw energii będą istniały, dopóki dostawcy energii i kraje tranzytowe nie będą przestrzegać wspólnych i przejrzystych zasad określonych w Traktacie karty energetycznej i w protokole tranzytowym,
- J. mając na uwadze, że zaangażowanie na rzecz wydajności energetycznej w UE i poza jej obszarem oraz przejście na znacznie większy udział odnawialnych źródeł energii w koszyku energetycznym Unii Europejskiej przyniesie istotne skutki w postaci obniżenia zależności od przywozu energii, a tym samym – z jednej strony – poprawi bezpieczeństwo energetyczne, a z drugiej – ułatwi realizację zobowiązania do ograniczenia do 2020 r. emisji gazów cieplarnianych o 20%, lub nawet więcej, jeżeli w Kopenhadze zostaną przyjęte takie uzgodnienia,
- K. mając na uwadze, że niezwykle rentownym rozwiązaniem problemu zależności

energetycznej UE jest zachęcanie do oszczędzania energii oraz do działań na rzecz odnawialnych źródeł energii i wydajności energetycznej, które przyczynią się również do walki ze skutkami zmian klimatu oraz do postępów w tworzeniu gospodarki oszczędnie wykorzystującej zasoby,

- L. mając na uwadze, że ścisła współpraca w dziedzinie dostaw energii to jeden z najskuteczniejszych i niezbędnych środków budowy zaufania w stosunkach między Unią Europejską a krajami sąsiednimi,
- M. mając na uwadze, że chociaż podjęto już pewne kroki, to jednak konieczne jest stworzenie naprawdę wspólnej polityki energetycznej obejmującej regulację rynku wewnętrznego (ale nie w odniesieniu do krajowego koszyka energetycznego, który pozostaje w gestii państw członkowskich) oraz aspekty zewnętrzne, z uwzględnieniem politycznych i gospodarczych interesów wszystkich państw członkowskich,
- N. mając na uwadze, że wspólna europejska polityka zewnętrzna w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego, oparta na zasadach solidarności, zróżnicowania źródeł dostaw, jedności w obronie wspólnych interesów, ściślejszej współpracy z głównymi producentami energii oraz krajami tranzytowymi i konsumenckimi, a także wspierania zrównoważonego rozwoju, przyniosłaby efekt synergii, zapewniający bezpieczeństwo dostaw w Unii Europejskiej i wzmacniający jej pozycję, poprawiła zdolność do podejmowania działań w dziedzinie polityki zagranicznej i zwiększyła wiarygodność UE jako podmiotu na arenie światowej,
 - 1. oczekuje, że Komisja, Rada i państwa członkowskie wspólnie obejmą silniejsze strategiczne przywództwo w procesie tworzenia prawdziwej wspólnej europejskiej polityki zagranicznej w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego, o co Parlament apelował w wyżej wymienionej rezolucji z dnia 26 września 2007 r.;
 - 2. z zadowoleniem przyjmuje środki na rzecz zróżnicowania źródeł dostaw energii i poprawy bezpieczeństwa energetycznego UE, zaproponowane przez Komisję w drugim strategicznym przeglądzie polityki energetycznej; uważa jednak, że niezbędne jest określenie jasnych priorytetów i szybkie podjęcie działań w celu wdrożenia tych środków oraz pełne informowanie Parlamentu na ten temat;
 - 3. zauważa ponownie, że dobrze funkcjonujący wewnętrzny rynek energii ma zasadnicze znaczenie dla zapobiegania przyszłym zakłóceniom i kryzysom w dostawach gazu, a także dla zróżnicowania źródeł energii; w związku z tym podkreśla potrzebę zwiększenia inwestycji w odnawialne i niskoemisyjne źródła energii oraz w wydajność energetyczną, które powinny stanowić sedno planu działań w sektorze energetyki na lata 2010-2014;
 - 4. z zadowoleniem przyjmuje wyżej wymienione nowe wnioski dotyczące rozporządzeń w sprawie środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu oraz w sprawie projektów inwestycyjnych dotyczących infrastruktury energetycznej we Wspólnocie Europejskiej, które przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa dostaw gazu w Unii Europejskiej poprzez zagwarantowanie, że państwa członkowskie będą podejmowały działania prewencyjne i usprawnią mechanizmy zarządzania kryzysowego, oraz poprzez zwiększenie przejrzystości i ograniczenie biurokracji;
 - 5. wzywa do zwiększenia wysiłków o uprzedzanie potencjalnych problemów w dostawach energii, by w przyszłości uniknąć zakłóceń, między innymi poprzez zwiększenie skuteczności sieci korespondentów ds. bezpieczeństwa energetycznego (Nesco), a także

wzywa Komisję, by w trybie pilnym dokonała przeglądu istniejących mechanizmów wczesnego ostrzegania, sieci Nesco i innych instrumentów, które okazały się niewystarczające wobec kryzysu energetycznego, który wystąpił w 2009 r. w stosunkach między Rosją a Ukrainą;

6. wzywa Unię Europejską i jej państwa członkowskie do rozwijania infrastruktury do magazynowania gazu z możliwością szybkiego udostępnienia;
7. uważa, że niezwykle ważna jest poprawa wzajemnych połączeń w Europie, ponieważ usunięcie istniejących braków ma kluczowe znaczenie dla skutecznego funkcjonowania rynku wewnętrznego i solidarności energetycznej; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje porozumienie w sprawie finansowania projektów infrastrukturalnych stanowiące element europejskiego planu naprawy gospodarczej (250 milionów EUR) oraz pomysł utworzenia w Europie nowej europejskiej supersieci elektrycznej i gazowej, podkreśla jednak, że niezbędne jest ogólne zwiększenie publicznych i prywatnych wydatków na bezpieczeństwo energetyczne;
8. podkreśla pilną potrzebę wdrożenia projektów strategicznych mających na celu zróżnicowanie źródeł dostaw energii, szczególnie w korytarzu południowym; gratuluje rządowi Austrii, Bułgarii, Węgier, Rumunii i Turcji, które w sytuacji wymagającej zmniejszenia uzależnienia od dostaw rosyjskich podpisały w dniu 13 lipca 2009 r. porozumienie międzyrządowe w sprawie ram prawnych projektu gazociągu Nabucco, stanowiące ważny krok na drodze realizacji tego przedsięwzięcia UE, jednocześnie podkreśla jednak znaczenie określenia ogólnych zasad tworzenia korytarza w celu połączenia UE z nowymi źródłami gazu na Bliskim Wschodzie i w rejonie Morza Kaspijskiego niezależnie od jakiegokolwiek pojedynczego przedsiębiorstwa czy gazociągu, które to zasady powinny mieć na celu przede wszystkim szybką realizację tego połączenia; wzywa zaangażowane przedsiębiorstwa i państwa członkowskie, by w ścisłej współpracy z Komisją zapewniły zawarcie wstępnych porozumień z potencjalnymi dostawcami surowca do gazociągów;
9. podkreśla, że UE powinna nawiązać ścisły dialog z głównymi dostawcami energii w celu umocnienia współzależności energetycznej i poprawy bezpieczeństwa energetycznego w całej UE, ze szczególnym uwzględnieniem większej wydajności, równego dostępu do rynku, niedyskryminacji oraz przejrzystości;
10. podkreśla, że dialogi dotyczące energii nie powinny w żadnym wypadku odbywać się kosztem otwartych i zorientowanych na wyniki dialogów w zakresie praw człowieka oraz że ochrona praw człowieka i bezpieczeństwo energetyczne powinny należeć do priorytetów w programie kolejnego szczytu UE-Rosja i stanowić nieodłączny element nowego porozumienia UE-Rosja;
11. proponuje opracowanie wspólnego podejścia UE do negocjacji w sprawie zasad i kosztów tranzytu prowadzonych z partnerami zewnętrznymi oraz wzywa państwa członkowskie do informowania się nawzajem i do informowania Komisji o strategicznych decyzjach i porozumieniach dotyczących projektów w dziedzinie infrastruktury energetycznej;
12. wzywa Komisję, by niezwłocznie przeciwdziałała wrogim przejęciom na rynku energetycznym UE, dokonywanym przez nieprzejrzyste podmioty zagraniczne, oraz by rygorystycznie stosowała zasady konkurencji obowiązujące w UE; jest zaniepokojony na przykład niedawnym nabyciem przez Surgutneftegaz udziałów w węgierskim

przedsiębiorstwie energetycznym MOL i niemożnością ujawnienia przez rosyjski koncern swojej struktury majątkowej oraz określenia ostatecznych właścicieli – beneficjentów, czego zgodnie z prawem domagał się węgierski organ ds. regulacji rynku energetycznego; wzywa Komisję do zbadania działalności nieprzejrzystych podmiotów zagranicznych, np. spółki CENTREX, która nabyła ostatnio 20% udziałów w austriackim ośrodku magazynowania gazu i handlu gazem w Baumgartem;

13. wzywa UE do współpracy z krajami regionu Morza Północnego ze względu na ich znaczny potencjał energetyczny, związany zwłaszcza z wytwarzaniem morskiej energii wiatrowej;
14. wzywa Radę i Komisję do współpracy z państwami członkowskimi z regionu Morza Śródziemnego oraz z krajami Afryki Północnej ze względu na znaczny potencjał zasobów energetycznych tych krajów oraz możliwość dania im istotnych szans rozwoju, w szczególności w ramach procesu z Barcelony; zachęca w szczególności do wykorzystywania energii słonecznej i wiatrowej w tych regionach; przyjmuje z zadowoleniem niedawny postęp inicjatywy przemysłowej DESERTEC mającej na celu wykorzystanie znacznego potencjału energii słonecznej na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej; podkreśla, że działanie UE w związku z projektem DESERTEC musi być spójne i stanowić czynny wkład w rozwój Afryki Północnej i krajów Bliskiego Wschodu; apeluje zatem do przedsiębiorstw i państw członkowskich biorących udział w tym przedsięwzięciu, by w ścisłej współpracy z Komisją wspierały rozwój poprzez rzeczywisty transfer technologii i budowę potencjału lokalnych przedsiębiorstw i społeczeństwa obywatelskiego, co zagwarantuje przejście przez nie odpowiedzialności za przedsięwzięcie i stworzy trwałe partnerstwo z krajami basenu Morza Śródziemnego, w których realizowana będzie inicjatywa DESERTEC;
15. podkreśla strategiczne znaczenie regionu arktycznego dla UE, zarówno jeśli chodzi o zasoby energii, środowisko, różnorodność biologiczną i transport, jak i w kwestii otwarcia drogi północno-wschodniej;
16. podkreśla, że postęp w tworzeniu wspólnej europejskiej polityki energetycznej zależy w znacznej mierze od wejścia w życie traktatu z Lizbony; wzywa UE i państwa członkowskie do podjęcia działań mających na celu zapewnienie wiążącej, postępowej i wszechstronnej podstawy traktatowej dla polityki w zakresie wspólnych europejskich dostaw energii i bezpieczeństwa energetycznego; wzywa do przyspieszenia ratyfikacji traktatu z Lizbony jako kroku w dobrym kierunku, gdyż zawiera on klauzulę solidarności energetycznej i przewiduje wspólną odpowiedzialność UE i państw członkowskich za politykę energetyczną;
17. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji oraz rządów i parlamentom państw członkowskich.